

IV.

Quaestio quarta.

De modo, quo jurisdictio episcoporum derivatur a summo pontifice.

[Cap. I. Sententiae de modo hujus derivationis exponuntur.]

209. Postquam vidimus in tertia quaestione, jurisdictionem ecclesiasticam a summo pontifice derivari, superest ut quartam quaestionem examinemus, quomodo fiat haec derivatio. Circa quod duo occurrunt consideranda, alterum est an haec derivatio fiat vi jurisdictionis hominis committentis jurisdictionem, an vero vi consecrationis, per quam quis in episcopum consecratur. Alterum vero, an ita fiat haec derivatio a papa, ut solum ipse assignet materiam, Deo jurisdictionem dante; an vero simul cum assignatione materiae etiam ipsam jurisdictionem papa tribuat.

210. Et quoad primum quidem dubium varia fuit patrum sententia, quibusdam quidem dicentibus duplicem esse jurisdictionem, alteram ordinariam, alteram commissariam; ordinariam quoque esse duplicem, alteram per quam quis potest gubernare juxta jus divinum, alteram qua gubernare potest juxta canones editos a pontifice. Dicebant igitur aliqui, jurisdictionem omnem ordinariam vi consecrationis dari, commissariam vero omnem per injunctionem. Alii vero asserebant, omnem commissariam

jurisdictionem et omnem ordinariam, qua gubernare quis potest secundum canones, dari vi injunctionis; ordinariam vero, qua gubernat quis secundum legem Dei, vi consecrationis. Tertia vero opinio fuit, quam nostram et catholicam communemque putamus, tam jurisdictionem commissariam quam quovis modo ordinariam vi injunctionis, non autem consecrationis conferri. Quod antequam probemus et fundamenta adversariorum opinionum rejiciamus, imprimis est praemittendum, in quo conveniant istae opiniones et in quo differant.

211. Conveniebant igitur omnes patres in hoc, quod jurisdictio per papam dabatur propter fundamenta jam adducta; in hoc etiam, quod dabatur a papa tamquam a ministro juxta illud apostoli: *Quid est Apollo, quid vero Cephas, nisi ministri ejus, cui credidistis?* [I. Cor. III, 4 s.] Nam certe papa qui viator est et etiam peccator, non nisi ut Dei minister operatur, quidquid in ecclesia operatur; si vel angeli ipsi beati administratores sunt et dicuntur spiritus in ministerium missi propter eos, qui haereditatem capiunt salutis, de quibus Lactantius ait: „Deus, ut in principio docui, neque nomine, quum solus sit, eget; neque angeli, quum sint immortales, dici se deos aut patiuntur aut volunt, quorum unum solumque officium est, servire nutibus Dei, nec omnino quidquam nisi jussu ejus facere. Sic enim mundum regi a Deo dicimus, ut a rectore provinciam, cujus apparitores nemo socios esse in regenda provincia dixerit, quamvis illorum ministerio res gerantur.“¹ Haec ille.

212. Convenimus igitur omnes in hoc, quod a papa provenit jurisdictio, et a papa quatenus Dei ministro. Sed in hoc ministerio intelligendo magna est discrepantia; alio enim modo qui injungit est minister, alio vero modo qui consecrat. Quod ut videatur, considerandum est, quid sit jurisdictionem dari per injunctionem, quid autem per consecrationem. Ergo injungere jurisdictionem est, praecepto aliquo obligare ad jurisdictionem summen-

¹ Institut. divin. l. II. cap. XVII. Migne, P. L. 6, 337 s.

dam et ea utendum, sumpta metaphora ab onerantibus jumenta, qui injungere, id est, intus jungere solent onus, dum ea onerant. Et ita quum superior imponit alicui subdito curam regendi aliquos, duo facit; ipsi enim qui regere debet, praecipit ut sumat curam regendi alios, tamquam onus quoddam Dei amore portandum; subditis vero praecipit, ut ei pareant et obedientiae jugum ac pondus propemodum ferant. Itaque qui injungit, licet respectu Dei minister sit, ob quem sumit curam eligendi personam idoneam et ei onus imponendi; respectu tamen ipsius electi et eorum quibus illum praeficit, ex auctoritate agit quasi ecclesiasticus princeps. Sicut etiam rex terrenus minister quidem est respectu Dei, ut ait Paulus, respectu autem eorum quos praeficit, et eorum quibus praeficit, regem agit et principem. Qui autem vi consecrationis aliquid facit, quia adstrictus est ad certam formam verborum certaue signa et ceremonias, quas si praeterit, nihil facit, ita est minister Dei, ut limitatum valde habeat ministerium, neque ex auctoritate sua et industria et voluntate agit, sed ex praescripto. Hinc est, quod nec augere potest effectum consecrationis neque minuere, nec omnino tollere vel variare. Nec enim in potestate baptizantis situm est, ut gratiam non conferat aut characterem, aut aliam majorem vel minorem, vel variam conferat quam habet Dei pactum et praescriptum. Quod quidem aliter se habet in injungente; quia majorem jurisdictionem injungere et minorem potest et, si vult, nullam. Adhibet etiam ille industriam suam et voluntatem et auctoritatem, et ita non se habet per modum nudi instrumenti, sed agentis liberi ex auctoritate. Inde etiam est, quod effectus qui per consecrationem dari solet, sublimis sit et a Deo solo expectandus, atque idcirco adhibentur certae ceremoniae a Deo institutae et ad Deum tendentes; quasi dicat consecrans Deo: A te, Domine, virtus debet descendere, quia hoc opus supra vires meas est, et ideo a te juxta modum, quem praescripsisti, recurro, ut tu ipse facias quod ipse facere nequeo. Hoc quod etiam daemon, qui simia Dei est, volens in hoc male et ridicule eum imitari, praescribit

suis magis et incantatoribus, ut certis verbis et praescriptis a se ceremoniis utantur, ut vel hoc modo testentur ipsum Deum, cujus virtute fiat, quod fieri optant.

213. Quia autem, qui injungit, ut principale agens sub Deo operatur, qui autem consecrat, per modum instrumenti, et quia effectus etiam diversi sunt, et effectus injunctionis magis proportionatus agenti, effectus vero consecrationis altior, ad quem consecrans non possit pertinere, utpote supernaturalis: hinc fit, ut injungens debeat assimilare sibi illum, cui injungit; et ideo nullam habens jurisdictionem nullam injungere potest alteri, consecrans autem, quia ut instrumentum agit, cujus non est assimilare sibi effectum (nec enim serra scamnum sibi assimilat, sed menti seu ideae artificis), ideo consecrans saepe porrigit effectum, quem ipse non habet; nam absolvit peccator sacerdos, et gratiam confert ordinato peccator episcopus. Differunt igitur in tribus hi ministri, nempe in hoc quod injungens ex auctoritate agit, et effectum inferiorem confert, et ad quem ipse pertingit, et in hoc quod sibi assimilat illum in quem agit; contra vero minister consecrationis non agit ex auctoritate, et effectum suas vires superantem confert, et non est necesse, ut in se habeat quod confert, quia non ipse proprie, sed Deus confert, qui omnia bona in se eminenter praehabet et non eget ministro, licet eo pro sua bonitate communicanda utatur. Ut enim sutor calceos immediate facit per se ipsum, licet utatur instrumentis: ita Deus, licet in consecratione utatur ministro et ceremoniis tamquam instrumentis vel instrumento similibus, tamen immediate per se operatur consecrationis effectum; minister vero, si quid dicitur operari, id facit per hoc quod applicat ipsa signa sensibilia a Deo instituta; non autem quod per se effectum attingat, licet disponat suscipientem ad effectum suscipiendum.

214. Hanc autem differentiam inter hujusmodi ministros, quam ponunt scholastici, et ipsa rerum natura satis docet fide supposita, asserunt etiam sancti patres. Nam Dionysius ait: „At vero sanctam et consecrationum et eorum qui sacrantur praedicationem pontifex resonat, id

insinuante mysterio, quod Sacrorum ille divinus divinae est electionis expositor, non ipse sua gratia promovendos ad sacros ordines ducens, verum afflatu Dei, quo in omnibus sacris officiis agitur. Ita Moyses legalium ceremoniarum promotor neque fratrem Aaron ad sacerdotale munus inungit, licet eum Deo carum et sacerdotio non ignorasset esse dignissimum, donec ad id divinitus actus sub Deo principe sacerdotalem consecrationem pontificaliter consummaret. Ipse quoque noster augustissimus et primus Pontifex (hoc enim propter nos fieri voluit benignissimus Jesus) non se ipsum glorificavit, ut scriptura ait, sed qui locutus est ad eum: *Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech* [Hebr. V, 6]. Quocirca et ipse discipulos ad sacerdotalem functionem promovens, et quidem quum esset mysteriorum princeps, quippe quum Deus, ad primum et sanctissimum divinumque scopum hujusmodi consummationis officium refert, discipulos, ut diximus, admonens, *ne ab Hierosolymis discederent, sed expectarent promissionem patris, quam audistis, inquit, ex me, quia vos baptizabimini in Spiritu sancto* [Act. I, 4].¹ Haec ille, docens, consecrantem ut ministrum agere, Deum vero ut principem, et ideo Moysen dicit a Deo principe agitatum, ut Aaron consecraret, sicut instrumentum moveri debet ab agente, ut operetur; Christum vero, ut sacramentorum principem, qua Deus et qua homo, ut habentem potestatem excellentiae, consecrasse quidem per se apostolos; ceterum ut exemplum praeberet aliis, ut consecrarent tamquam Dei ministri, remisisse perfectionem consecrationis Patri et Spiritui sancto in die pentecostes faciendam. Neque enim satis est, ut quis potestatem sacerdotalem accipiat, sed indiget gratia, qua bene utatur, in quo bono usu perficitur ipsa potestas, sicut actus primus in actu secundo; et ad hanc consummationem sive perfectionem acceperunt apostoli gratiam in die pentecostes, ante quem non sunt usi potestate sacerdotali.

¹ Pseudo-Dion. De eccl. hier. c. V. §. 5. Migne, P. Gr. 3, 511, cum versione quoad formam quidem paulo diversa, quoad rem plane consona.

215. Tale igitur est ministerium consecrandi, quale diximus, ex sententia Dionysii. Post quem beatus Chrysostomus de differentia utriusque ministerii clarius docet super illud: *Tertio doctores*, ubi hanc differentiam ponit inter doctorem et prophetam, quam nos diximus inter injungentem et consecrantem. Ait enim: „Nam qui futura praedicit, omnia Spiritu suggerente dicit; doctor autem saepe accidit, quod ex suo disserit; unde et alibi inquit: *qui recte praesunt presbyteri, duplici honore afficiantur, praesertim qui in administratione verbi et doctrinae laborant* [I. Tim. V, 17]. Qui autem spiritu loquitur omnia, non laborat. Post prophetam igitur doctorem locavit, quod illud quidem totum est muneris divini, hoc et laboris humani; nam et ex suis multa doctor affert, congruant modo scripturae.“¹ Haec ille; qui licet non loquatur expresse de injungente et consecrante, eam tamen differentiam ponit inter doctorem et prophetam, quam nos inter illos posuimus. Est igitur secundum Chrysostomum hujusmodi differentia inter ministros ecclesiae.

216. Quam etiam Augustinus confirmat fuisse inter ministerium Joannis Baptistae, qui suo baptisate baptizabat, et effectum suis viribus proportionatum quem baptizatis tribuebat, et inter ministerium baptismi Christi, quo baptizabant apostoli et ejus effectum. Nam effectus baptismi Christi remissio peccatorum erat et gratia, ad quem non poterant apostoli pertingere suis viribus; effectus autem baptismi Joannis cognitio erat Christi et exhortatio ad poenitentiam, ut remissionem peccatorum acciperent per Christum venturum, quae omnia poterat praestare Joannes, et ideo ex auctoritate baptizabat suo baptismo, scilicet sibi a domino concesso. Ait ergo Augustinus in tractatu quinto supra Joannis evangelium: „Quoniam ergo acceperat Joannes baptismum, qui proprie Joannis diceretur, dominus autem Jesus Christus noluit baptismum suum alicui dare, non ut nemo baptizaretur baptismo

¹ In ep. I. ad Cor. XII. 28. hom. XXXII. n. 1. Migne, P. Gr. 61, 265.

domini, sed ut semper ipse dominus baptizaret, id actum est, ut per ministros dominus baptizaret, id est, ut quos ministri domini baptizaturi erant, dominus baptizaret, non illi. Aliud est enim baptizare per ministerium, aliud baptizare per potestatem. Baptisma enim tale est, qualis est ille, in cujus potestate datur, non qualis est iste, per cujus ministerium datur. Talis erat baptismus Joannis, qualis Joannes; baptismus justus tamquam justus, tamen hominis, sed qui acceperat a domino istam gratiam, ut dignus esset praesire iudicem et eum digito ostendere et implere vocem prophetiae illius: *Vox clamantis in deserto, parate viam domini*. Tale autem baptismus domini, qualis dominus. Ergo baptismus domini divinum, quia dominus Deus.¹ Haec Augustinus pulchre docens, aliud esse baptizare per potestatem, aliud per ministerium; sicut diximus nos, aliud esse conferre jurisdictionem per potestatem injungendo, aliud vero per ministerium consecrando. Docet etiam, eum qui facit per potestatem, pertingere ad effectum, sicut Joannes ad humanum effectum sui baptismi, et Christus ad divinum sui; ministerium vero non pertingere. Ideo dans jurisdictionem per potestatem, in ea assimilat sibi eum cui dat, non autem consecrans, quia per ministerium id agit. Docet etiam, baptismum Joannis humanum esse, quia ab homine immediate, licet ab homine habente a Deo auctoritatem; baptismum Christi divinum, quia immediate a Christo, qui Deus est.

Et iterum in eodem tractatu, ut etiam habetur in Decreto cap. Dedit: „Dedit baptismum Judas, et non baptizatum est post Judam; dedit Joannes, et baptizatum est post Joannem; quia si datus est a Juda baptismus, Christi erat; qui autem a Joanne datus est, Joannis erat. Non Judam Joanni, sed baptismum Christi etiam per Judae manus datum, baptismo Joannis etiam per manus Joannis dato recte praeponimus.“²

¹ Tract. V. in Joann. cap. I. n. 6. Migne, P. L. 35. 1417.

² S. August. l. c. n. 18. Migne, l. c. col. 1423; cap. Dedit 46. C. I. q. 1. in decr. Grat.

[Cap. II. Demonstratur, episcopalem jurisdictionem dari per injunctionem, non per consecrationem].

217. Hac igitur supposita differentia asserimus, jurisdictionem dari per viam injunctionis, non autem per viam consecrationis, ut volunt aliqui dicentes, quod sicut cardinales, licet non sint papae, eligentes tamen papam, conferunt ei papatum ministerialiter et ut instrumenta Dei, et non per suam naturam, sicut in fornace Babylonis non per suam vim, sed ut Dei instrumentum refrigerabat ignis: ita jurisdictionem dari a Deo per consecrationem, papam vero exhibere nudum ministerium. Alii vero dicebant, dari a papa per injunctionem, sed in illa injunctione sicut etiam in consecratione esse papam nudum ministerium; et sicut servus solet dare eleemosynam de bonis domini et non suis, ita papam dare jurisdictionem, imo dominum per papam, sicut etiam ipse dominus facit effectum consecrationis. Quae omnia falsa esse et hominum inventa, postea ostendemus. Interim igitur probabimus dari jurisdictionem per papam, tamquam per ministerium quidem Dei ex potestate et voluntate agentem, non autem per eum, tamquam per ministerium operantem vi consecrationis. Quod probatur aequaliter ex scriptura, efficacius autem ex patribus et ratione.

218. Scriptura ergo ostendit, dominum promisisse claves Petro, et ei commisisse oves; in commissione autem nulla consecratione est usus, sed mera injunctione dicendo: *Pasce, sive rege, oves meas*. Quum autem eos ordinavit in sacerdotes, ceremoniis est usus. Ergo jurisdictio mera injunctione datur. Scio responderi posse, Christum veluti principem et habentem potestatem excellentiae non adstrictum esse legibus, quas suis ministris imposuit; et ideo potuisse solo praecepto conferre jurisdictionem, quam aliis praescripsit per consecrationem conferendam. Sed quia Christus dominus ita usus est sua potestate, ut exemplum ecclesiae ministris dederit, quomodo illi ea uti deberent, et ecclesiae praxis, ut ostendemus, semper habuit, ut oves per injunctionem sint commissae pastoribus, sequitur